

EL

EL

EL

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 15.2.2011
COM(2011) 60 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Το θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή.....	3
1. Γενικές Αρχές.....	4
1.1. Ανάδειξη των δικαιωμάτων του παιδιού σε αναπόσπαστο στοιχείο της πολιτικής θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ.....	5
1.2. Συγκρότηση του υποβάθρου για μια τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής.....	6
1.3. Συνεργασία με ενδιαφερόμενους φορείς.....	6
2. Προς μια χειροπιαστή δράση της ΕΕ για τα παιδιά.....	6
2.1. Μια φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη.....	6
2.2. Στόχευση της δράσης της ΕΕ στην προστασία παιδιών που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση.....	10
2.3. Τα παιδιά στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης της ΕΕ.....	15
3. Συμμετοχή και ευαισθητοποίηση των παιδιών.....	17
Συμπέρασμα.....	18

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η προαγωγή και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού είναι ένας από τους στόχους της ΕΕ, ο οποίος απέκτησε ακόμη μεγαλύτερη βαρύτητα με τη συνθήκη της Λισαβόνας. Συγκεκριμένα, το άρθρο 3 παράγραφος 3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση καλεί πλέον ρητώς την ΕΕ να προωθεί την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού. Τα δικαιώματα του παιδιού κατοχυρώνονται επίσης με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹. Το άρθρο 24 του Χάρτη αναγνωρίζει ότι τα παιδιά είναι ανεξάρτητοι και αυτοτελείς κάτοχοι δικαιωμάτων. Επίσης αναγορεύει το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού σε πρωταρχικό μέλημα των δημόσιων αρχών και των ιδιωτικών οργανισμών.

Η προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού είναι επίσης αποτέλεσμα διεθνών δεσμεύσεων. Όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν κυρώσει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (UNCRC)². Τα πρότυπα και οι αρχές της UNCRC πρέπει να εξακολουθήσουν να καθοδηγούν τις πολιτικές και τις δράσεις της ΕΕ οι οποίες έχουν συνέπειες για τα δικαιώματα του παιδιού. Το 2006, η Επιτροπή έθεσε τη βάση για την προαγωγή και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού στο πλαίσιο των εσωτερικών και εξωτερικών πολιτικών της, με την έκδοση της ανακοίνωσης «Σχετικά με μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού»³. Με τον τρόπο αυτό, η Επιτροπή συγκροτεί δομές⁴ με στόχο την ενίσχυση της ικανότητας των θεσμικών οργάνων της ΕΕ να διευθετούν ζητήματα που άπτονται των δικαιωμάτων του παιδιού, θέτοντας τα θεμέλια για επαρκώς τεκμηριωμένες πολιτικές και αναβαθμίζοντας την αμφίδρομη επικοινωνία με τους ενδιαφερομένους.

Με γνώμονα την αποφασιστική και ενισχυμένη προσήλωση στα δικαιώματα του παιδιού σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λισαβόνας και τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, η Επιτροπή φρονεί ότι είναι πλέον ώριμες οι συνθήκες για τη μετάβαση στο επόμενο στάδιο σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού και τον μετασχηματισμό των στόχων πολιτικής σε δράσεις. Η στρατηγική «Ευρώπη 2020»⁵ προσδιορίζει ένα όραμα για την Ευρώπη του 21^{ου} αιώνα, όπου τα παιδιά του σήμερα θα απολαμβάνουν καλύτερη εκπαίδευση, θα έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες και τους πόρους που χρειάζονται για να μεγαλώσουν και, κάποια στιγμή, θα οδηγήσουν την Ευρώπη στον 22^ο αιώνα. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίον η Επιτροπή, με την παρούσα ανακοίνωση, επιχειρηματολογεί υπέρ της θέσπισης ενός «θεματολογίου της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού». Στόχος είναι να επαναβεβαιωθεί η αποφασιστική δέσμευση όλων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και όλων των κρατών μελών για την προαγωγή, την προστασία και την πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού στο πλαίσιο όλων των συναφών πολιτικών της ΕΕ και τη μετατροπή της δέσμευσης αυτής σε

¹ Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΕΕ C 83 της 30.3.2010, σσ. 389–403.

² Βλ.: <http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm>. Το προαιρετικό πρωτόκολλο της UNCRC σχετικά με την εμπλοκή παιδιών σε ένοπλες συγκρούσεις έχει κυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ πλην της Εσθονίας. Το προαιρετικό πρωτόκολλο σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδοπορνεία και την παιδοπορνογραφία έχει κυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ πλην της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Φινλανδίας, της Ιρλανδίας, του Λουξεμβούργου και της Μάλτας.

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής: Σχετικά με μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού, COM(2006) 367 τελικό, βλ.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0367:FIN:EL:PDF>

⁴ Ευρωπαϊκό Φόρουμ για τα Δικαιώματα του Παιδιού και σχετική διευθύνουσα ομάδα· Διυπηρεσιακή ομάδα της Επιτροπής· Συντονιστής της Επιτροπής για τα δικαιώματα του παιδιού.

⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ευρώπη 2020 - Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη», COM (2010) 2020 τελικό, βλ.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EL:PDF>

απτά αποτελέσματα. Στο μέλλον, οι πολιτικές της ΕΕ οι οποίες επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα τα παιδιά θα πρέπει να σχεδιάζονται, να εφαρμόζονται και να παρακολουθούνται με γνώμονα την αρχή του υπέρτατου συμφέροντος του παιδιού, η οποία διατυπώνεται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και στη UNCRC.

Το εν λόγω θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού στηρίζεται σε συνεισφορές οι οποίες προήλθαν από ευρεία δημόσια διαβούλευση⁶, καθώς και στις ανάγκες και τις ανησυχίες τις οποίες παιδιά από το σύνολο των κρατών μελών της ΕΕ εξέφρασαν στο πλαίσιο χωριστής στοχοθετημένης διαβούλευσης⁷. Επίσης λαμβάνει υπόψη τα προκαταρκτικά αποτελέσματα εκτίμησης του αντικτύπου των πράξεων της ΕΕ που έχουν συνέπειες για τα δικαιώματα του παιδιού. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁸, η Επιτροπή των Περιφερειών⁹, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρώπης¹⁰, καθώς και άλλοι σημαντικοί ενδιαφερόμενοι, όπως η UNICEF, οι συνήγοροι του πολίτη που ασχολούνται με θέματα παιδιών στα κράτη μέλη και η κοινωνία των πολιτών, συνέβαλαν στην κατάρτιση της παρούσας ανακοίνωσης, μεταξύ άλλων μέσω των εργασιών του «Ευρωπαϊκού φόρουμ για τα δικαιώματα του παιδιού»¹¹.

Στο θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού διατυπώνονται οι γενικές αρχές με τις οποίες θα πρέπει να διασφαλισθεί η υποδειγματικότητα της δράσης της ΕΕ για τη διασφάλιση της τήρησης των διατάξεων του Χάρτη και της UNCRC όσον αφορά τα δικαιώματα του παιδιού. Εξάλλου, το θεματολόγιο εστιάζεται σε μια σειρά συγκεκριμένων δράσεων σε τομείς στους οποίους η ΕΕ είναι ικανή να προσδώσει ουσιαστική προστιθέμενη αξία, με παράδειγμα τη φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη, την προστασία των παιδιών που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση και την καταπολέμηση της βίας κατά παιδιών, τόσο εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και εκτός αυτής.

1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Η δέσμευση της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού απαιτεί συνεκτική προσέγγιση σε όλο το φάσμα των συναφών δράσεων της ΕΕ. Ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί με την αξιοποίηση των Συνθηκών, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής

-
- ⁶ Επιπλέον της δημόσιας διαβούλευσης, βλ.: http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/news_consulting_0009_en.htm η ανακοίνωση αυτή στηρίζεται επίσης στα αποτελέσματα στοχοθετημένης διαβούλευσης με εμπειρογνώμονες από ειδικούς τομείς πολιτικής.
- ⁷ Ποιοτική μελέτη του Ευρωβαρόμετρου σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, Οκτώβριος 2010, βλ.: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/quali/ql_right_child_sum_en.pdf
- ⁸ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ψήφισμα της 16ης Ιανουαρίου 2008 (2007/2093 INI): «Προς μια στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού», βλ.: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2008-0012+0+DOC+XML+V0//EL>.
- ⁹ Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Συνεργασία σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού στην Ευρωπαϊκή Ένωση», ΕΕ C 267 της 1.10.2010, σσ. 46–51· Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών «Προς μια στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού», ΕΕ C 146 της 30.6.2007, σσ. 58–62.
- ¹⁰ Έγγραφο απόκρισης σε διαβούλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης: Διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα δικαιώματα του παιδιού, βλ.: http://www.coe.int/T/TransversalProjects/Children/News/EU%20Consultation%20paper%20final_en.pdf
- ¹¹ Στο «Ευρωπαϊκό φόρουμ για τα δικαιώματα του παιδιού», το οποίο συνεστήθη από την Επιτροπή κατά τη διάρκεια της γερμανικής Προεδρίας το 2007, συμμετέχουν εκπρόσωποι των κρατών μελών, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Επιτροπή των Περιφερειών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, το Συμβούλιο της Ευρώπης, η UNICEF, εθνικά παρατηρητήρια για θέματα παιδικής ηλικίας, συνήγοροι του πολίτη που ασχολούνται με θέματα παιδιών, εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών και άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς.

Ένωσης και της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού (UNCRC) ως κοινής βάσης για όλες τις δράσεις της ΕΕ που άπτονται των παιδιών. Η «προβληματική των δικαιωμάτων του παιδιού» πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο όλων των μέτρων της ΕΕ που έχουν συνέπειες για τα παιδιά.

1.1. Ανάδειξη των δικαιωμάτων του παιδιού σε αναπόσπαστο στοιχείο της πολιτικής θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ

Η στρατηγική της Επιτροπής για την αποτελεσματική εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, η οποία εγκρίθηκε στις 19 Οκτωβρίου 2010¹², αξιώνει από την Επιτροπή να διασφαλίζει από πρώιμο στάδιο, με τη διενέργεια «ελέγχων ως προς τα θεμελιώδη δικαιώματα», ότι οι νομοθετικές της προτάσεις συνάδουν σε όλες τις περιπτώσεις και πλήρως με τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνει ο Χάρτης. Κατ' εφαρμογή της στρατηγικής αυτής, η Επιτροπή εργάζεται από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με σκοπό να διασφαλισθεί ότι και οι τροποποιήσεις οι οποίες θεσπίζονται στο πλαίσιο του νομοθετικού έργου συνάδουν ομοίως πλήρως με τον Χάρτη. Η Επιτροπή καταβάλλει επίσης προσπάθειες από κοινού με τα κράτη μέλη προκειμένου να διασφαλίζεται ότι αυτά συμμορφώνονται με τον Χάρτη κατά τη μεταφορά της νομοθεσίας της ΕΕ στην εγχώρια νομοθεσία τους, όπως απαιτεί το άρθρο 51 παράγραφος 1 του Χάρτη.

Τα δικαιώματα του παιδιού, τα οποία κατοχυρώνονται από το άρθρο 24 του Χάρτη, συγκαταλέγονται στα θεμελιώδη δικαιώματα που αναφέρονται ρητώς στη στρατηγική της Επιτροπής. Για τον λόγο αυτό, καλύπτονται από τον «έλεγχο ως προς τα θεμελιώδη δικαιώματα» που η Επιτροπή διενεργεί σε σχέση με τη συναφή υπό κατάρτιση νομοθεσία της ΕΕ.

Όπως εξαγγέλλεται στην ανακοίνωση σχετικά με τη στρατηγική για την αποτελεσματική εφαρμογή του Χάρτη, η Επιτροπή έχει αναπτύξει μηχανισμούς για την **παρακολούθηση της συμμόρφωσης των σχεδίων νομοθετικών πράξεων με τον Χάρτη**. Η Επιτροπή, προκειμένου να ενισχυθεί η από μέρους της εκτίμηση του αντικτύπου των προτάσεων της στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων, περιλαμβανομένων των δικαιωμάτων του παιδιού, επεξεργάστηκε επιχειρησιακές οδηγίες οι οποίες θα επιτρέπουν στις υπηρεσίες της να εξετάζουν τον αντίκτυπο της εκάστοτε πρωτοβουλίας για τα θεμελιώδη δικαιώματα, περιλαμβανομένων των δικαιωμάτων του παιδιού, και να προκρίνουν την επιλογή η οποία ανταποκρίνεται με τον καλύτερο τρόπο στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού. Οι εν λόγω επιχειρησιακές οδηγίες καλύπτουν τα ζητήματα που καθορίζονται στον «κατάλογο των σημείων ελέγχου ως προς τα θεμελιώδη δικαιώματα» ο οποίος εξαγγέλλεται στο πλαίσιο της στρατηγικής για την αποτελεσματική εφαρμογή του Χάρτη. Η Επιτροπή θα παράσχει επίσης πρακτική ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού και τα υπόλοιπα θεμελιώδη δικαιώματα, με στόχο την ενίσχυση και την περαιτέρω προώθηση μιας νοοτροπίας σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει επίσης να παρακολουθεί επισταμένως τις εργασίες της αρμόδιας για τα δικαιώματα του παιδιού επιτροπής του ΟΗΕ και την ερμηνεία την οποία δίδει σε διατάξεις της σύμβασης UNCRC. Οσάκις κρίνεται σκόπιμο, στις αιτιολογικές εκθέσεις των συναφών νομοθετικών προτάσεων θα εξηγείται ο τρόπος με τον οποίο η προβληματική των δικαιωμάτων του παιδιού ελήφθη υπόψη κατά την κατάρτιση προτάσεων.

¹² Στρατηγική για την αποτελεσματική εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων από την Ευρωπαϊκή Ένωση, COM(2010) 573 τελικό, της 19^{ης} Οκτωβρίου 2010, βλ.: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0573:FIN:EL:PDF>

1.2. Συγκρότηση του υποβάθρου για μια τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής

Η πείρα από την εφαρμογή της ανακοίνωσης του 2006 έχει καταδείξει τη σοβαρή **έλλειψη αξιόπιστων, συγκρίσιμων και επίσημων δεδομένων**. Το στοιχείο αυτό αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για την κατάστρωση και εφαρμογή πραγματικά τεκμηριωμένων πολιτικών. Η βελτίωση των υφιστάμενων συστημάτων παρακολούθησης, η θέσπιση στόχων πολιτικής σε σχέση με τα δικαιώματα των παιδιών και η παρακολούθηση του αντικτύπου τους συγκαταλέγονται στις κύριες σχετικές προκλήσεις. Είναι σκόπιμο να δοθεί προτεραιότητα στην αντιμετώπιση της ελλιπούς ενημέρωσης σχετικά με την κατάσταση και τις ανάγκες των πλέον ευάλωτων κατηγοριών παιδιών. Στο πλαίσιο αυτό, χρειάζεται επίσης περισσότερη πληροφόρηση σχετικά με τις μεθόδους πρόληψης των εγκλημάτων με θύματα παιδιά.

Η Επιτροπή θα συνεργασθεί με τις συναφείς οργανώσεις και όργανα με στόχο τη **συγκέντρωση βασικών δεδομένων** και πληροφοριών, προς υποβοήθηση της λήψης αποφάσεων. Στο πλαίσιο της διαβούλευσης αυτής, θα γίνει καταγραφή του έργου που έχει ήδη επιτελεσθεί στον υπόψη τομέα, περιλαμβανομένων των πορισμάτων της μελέτης σχετικά με τους δείκτες, την οποία εκπόνησε ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ¹³. Οι εν λόγω δείκτες καταρτίστηκαν κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής, προκειμένου να είναι δυνατή η εκτίμηση του βαθμού στον οποίον τα δικαιώματα του παιδιού εφαρμόζονται, προστατεύονται και προάγονται στο σύνολο της ΕΕ. Προορίζονται να κατευθύνουν το έργο του οργανισμού στον τομέα της συλλογής δεδομένων και της έρευνας, παρέχοντάς του τη δυνατότητα να καταρτίζει εμπεριστατωμένες γνώμες, καθώς επίσης να βοηθούν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη κατά τη λήψη μέτρων ή την εκπόνηση δράσεων.

1.3. Συνεργασία με ενδιαφερόμενους φορείς

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να συνεργάζεται και να συνδιαλέγεται με όλους τους συναφείς ενδιαφερόμενους φορείς μέσω του «**Ευρωπαϊκού φόρουμ για τα δικαιώματα του παιδιού**», το οποίο συνεδριάζει σε τακτική βάση.

Υπάρχει μια πληθώρα θεσμικών δομών και δομών πολιτικής οι οποίες έχουν σχεδιασθεί για να προστατεύουν και να προάγουν τα δικαιώματα του παιδιού στα κράτη μέλη. Ναι μεν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν αναγνωρίσει την ανάγκη κατάστρωσης πολιτικών για τα δικαιώματα του παιδιού, αλλά οι θεσμικοί μηχανισμοί για τη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικής στον συγκεκριμένο τομέα διαφέρουν από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Σε πλήρη συμμόρφωση με την αρχή της επικουρικότητας, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να στηρίζει τις προσπάθειες των κρατών μελών, με την προώθηση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, της συνεργασίας και της επικοινωνίας με τις εθνικές αρχές που είναι επιφορτισμένες με την προστασία και την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, αλλά και μεταξύ των αρχών αυτών.

2. ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΧΕΙΡΟΠΙΑΣΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

2.1. Μια φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη

Η αναμόρφωση του συστήματος απονομής δικαιοσύνης στην Ευρώπη ούτως ώστε να γίνει πιο φιλικό προς τα παιδιά είναι μία από τις βασικές εξαγγελίες του θεματολογίου της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού. Πρόκειται για έναν τομέα μεγάλης πρακτικής σπουδαιότητας, στον οποίον η ΕΕ ασκεί, βάσει των Συνθηκών, αρμοδιότητες με σκοπό τον μετασχηματισμό των δικαιωμάτων του παιδιού σε πραγματικότητα με τη θέσπιση νομοθεσίας σε επίπεδο ΕΕ.

¹³ Κατάρτιση δεικτών σχετικά με την προστασία, τον σεβασμό και την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού στην Ευρωπαϊκή Ένωση, βλ.:

http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/RightsOfChild_summary-report_en.pdf.

Συνεπώς, το σχέδιο δράσης της Επιτροπής για την εφαρμογή του προγράμματος της Στοκχόλμης¹⁴ υπογράμμισε τη συγκεκριμένη παράμετρο για την περίοδο 2010-2015.

Τα παιδιά ενδέχεται να εμπλακούν στο σύστημα απονομής δικαιοσύνης με ποικίλους τρόπους, π.χ. σε περίπτωση που οι γονείς τους πάρουν διαζύγιο ή διαφωνούν για την άσκηση της γονικής μέριμνας, εάν διαπράξουν ποινικά αδικήματα, εάν είναι μάρτυρες ή θύματα αξιόποινων πράξεων ή εάν υποβάλουν αίτηση ασύλου. Όταν ένα παιδί εμπλέκεται σε ένα σύστημα απονομής δικαιοσύνης το οποίο δεν είναι φιλικό προς τα παιδιά, ενδέχεται να υποστεί ποικίλους περιορισμούς ή παραβιάσεις των δικαιωμάτων του.

Τα παιδιά ενδέχεται να αντιμετωπίσουν εμπόδια σε σχέση με τη νομική τους εκπροσώπηση ή την ακρόασή τους από τους δικαστές. Αντιστοίχως, ενδέχεται να είναι ανεπαρκείς οι πληροφορίες που είναι απαραίτητες στα παιδιά και τους νόμιμους εκπροσώπους τους για την άσκηση των δικαιωμάτων ή την υπεράσπιση των συμφερόντων των παιδιών στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών. Τα παιδιά αντιμετωπίζονται ενίοτε ως ενήλικοι, χωρίς να τους παρέχονται πάντα ειδικές εγγυήσεις αναλόγως των αναγκών και της τρωτότητάς τους, και ενδέχεται να δυσκολευθούν να αντιμετωπίσουν την κατάσταση αυτή. Η αποτελεσματική **πρόσβαση στη δικαιοσύνη** και η συμμετοχή σε διοικητικές και δικαστικές διαδικασίες συνιστούν βασικές προϋποθέσεις για τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των νόμιμων συμφερόντων των παιδιών.

Οι **αντιδικίες που εμπíπτουν στο οικογενειακό δίκαιο** είναι πιθανό να έχουν δυσμενείς συνέπειες για την ευζωία των παιδιών. Τα παιδιά που ζουν χωριστά από έναν γονιό ή και από τους δύο γονείς τους πρέπει να έχουν το δικαίωμα να διατηρούν προσωπικές σχέσεις και απευθείας επαφές και με τους δύο γονείς σε τακτική βάση, εκτός αν κάτι τέτοιο αντιστρατεύεται το υπέρτατο συμφέρον τους¹⁵. Οι αστικές δίκες, ιδίως δε οι διασυνοριακές, οι οποίες απορρέουν από τη λύση γάμου ή από δικαστικό χωρισμό, ενδέχεται να οδηγήσουν σε περιστολή του δικαιώματος αυτού. Ειδικά στο πλαίσιο διαδικασιών για την ανάθεση της γονικής μέριμνας, τα παιδιά ενδέχεται να γίνουν όμηροι χρονοβόρων, διασυνοριακών αντιδικιών μεταξύ των πρώην συζύγων. Η νομοθεσία της ΕΕ¹⁶ διευκολύνει ήδη την αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων περί γονικής μέριμνας. Η επαρκής **παροχή πληροφόρησης** σε παιδιά και γονείς σχετικά με τα δικαιώματά τους με βάση τη νομοθεσία της ΕΕ και των κρατών μελών αποτελεί προϋπόθεση της ικανότητάς τους να υπερασπισθούν τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο διαφορών οικογενειακού δικαίου. Η πληροφόρηση αυτή πρέπει να είναι προσβάσιμη με ευκολία και να παρέχει σαφή καθοδήγηση σχετικά με τις συναφείς διαδικασίες. Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, θα εκπονεί και θα επικαιροποιεί πληροφοριακά δελτία σχετικά με τη νομοθεσία της ΕΕ και των κρατών μελών για τις υποχρεώσεις διατροφής, τη διαμεσολάβηση και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων περί γονικής μέριμνας. Σε ό,τι αφορά τις **απαγωγές ανήλικων τέκνων από έναν γονιό τους**, η Επιτροπή θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή στις πληροφορίες που παρέχει ο Διαμεσολαβητής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τις Διεθνείς Απαγωγές Ανήλικων Τέκνων από Γονείς.

Η **καταχώρηση και αναγνώριση εγγράφων που αναφέρονται στην προσωπική κατάσταση** έχουν σημασία για τον προσδιορισμό των δικαιωμάτων ενός παιδιού. Όταν

¹⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Για ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην υπηρεσία των πολιτών της Ευρώπης - Σχέδιο δράσης για την εφαρμογή του προγράμματος της Στοκχόλμης COM (2010) 171 τελικό, βλ.: http://ec.europa.eu/justice/news/intro/doc/com_2010_171_en.pdf.

¹⁵ Άρθρο 24 παράγραφος 3 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

¹⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000, ΕΕ L 338 της 23.12.2003, σσ. 1-29.

παιδιά και γονείς μετακινούνται στο εσωτερικό της ΕΕ και πρέπει να χρησιμοποιήσουν τέτοια έγγραφα σε κάποιο άλλο κράτος μέλος, συχνά καλούνται να αντιμετωπίσουν δαπανηρές και χρονοβόρες απαιτήσεις για την αναγνώριση των εγγράφων αυτών (π.χ. πρέπει να προσκομίσουν μετάφραση ή να αποδείξουν τη γνησιότητα), με πιθανή συνέπεια να δυσχεραίνεται η πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Για τον λόγο αυτό, η Επιτροπή εγκαινίασε δημόσια διαβούλευση σχετικά με το πώς μπορεί να διευκολυνθεί η αμοιβαία αναγνώριση σε ολόκληρη την ΕΕ των εννόμων αποτελεσμάτων των εγγράφων προσωπικής κατάστασης, ενόψει της υποβολής πρότασης για τη λήψη μέτρων σε επίπεδο ΕΕ το 2013¹⁷.

Το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη για τα παιδιά που εμπλέκονται σε **ποινική διαδικασία** προϋποθέτει την προστασία της ιδιωτικότητας, το δικαίωμα σε ενημέρωση σχετικά με την απαγγελθείσα κατηγορία και τη διαδικασία κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στην ηλικία και την ωριμότητα του εκάστοτε παιδιού, νομική συνδρομή και νομική εκπροσώπηση. Τούτο έχει ιδιαίτερη σημασία όταν η γλώσσα της διαδικασίας δεν συμπίπτει με τη μητρική γλώσσα του παιδιού. Το 2010, η ΕΕ θέσπισε **κανόνες περί διερμηνείας και μετάφρασης** με τους οποίους διασφαλίζεται ότι κάθε πρόσωπο, περιλαμβανομένων των παιδιών, ενημερώνεται για τα δικαιώματά του στο πλαίσιο διαδικασίας κατά τρόπο που είναι σε θέση να κατανοήσει¹⁸. Η Επιτροπή θα συνεχίσει την υλοποίηση του προγράμματός της με στόχο την ενίσχυση των **δικονομικών δικαιωμάτων** των υπόπτων και των κατηγορουμένων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, περιλαμβανομένων των παιδιών. Το 2011, η Επιτροπή θα καταθέσει πρόταση με κανόνες που θα αποσκοπούν στη διασφάλιση της πρόσβασης σε συνήγορο, καθώς και πρόταση σχετικά με το δικαίωμα των κρατουμένων να επικοινωνούν με συγγενικά τους πρόσωπα, έμπιστα πρόσωπα, εργοδότες και προξενικές αρχές. Πρέπει να αποδίδεται ιδιαίτερη προσοχή σε υπόπτους και κατηγορουμένους οι οποίοι δεν είναι σε θέση να κατανοήσουν ή να παρακολουθήσουν το περιεχόμενο ή το νόημα της διαδικασίας, εξαιτίας, π.χ., της ηλικίας ή της διανοητικής ή σωματικής τους κατάστασης. Το 2012, η Επιτροπή θα υποβάλει νομοθετική πρόταση σχετικά με τις **ειδικές εγγυήσεις που πρέπει να ισχύουν για τους ευάλωτους υπόπτους και κατηγορουμένους**. Το μέτρο αυτό θα συμβάλει καθοριστικά στη διασφάλιση ενός φιλικού προς τα παιδιά συστήματος απονομής δικαιοσύνης.

Οι ανήλικοι στους οποίους επιβάλλεται στερητική της ελευθερίας ποινή και εγκλείονται σε σωφρονιστικά καταστήματα διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο να υποστούν βία και κακομεταχείριση¹⁹. Σε διεθνές επίπεδο, υπάρχουν διάφορες κατευθυντήριες αρχές για το πώς πρέπει να αντιμετωπίζονται οι ανήλικοι που έχουν στερηθεί την ελευθερία τους²⁰. Η θέση

¹⁷ Πράσινη Βίβλος «Λιγότερα διοικητικά διαβήματα για τους πολίτες: Προώθηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των δημοσίων εγγράφων και της αναγνώρισης των εννόμων αποτελεσμάτων των πιστοποιητικών προσωπικής κατάστασης, COM (2010) 747 τελικό, βλ.: http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/com_2010_747_en.pdf

¹⁸ Οδηγία 2010/64/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2010, σχετικά με το δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση κατά την ποινική διαδικασία, ΕΕ L 280 της 26.10.2010, σσ. 1–7.

¹⁹ Pinheiro, P. 'World Report on Violence Against Children' («Παγκόσμια έκθεση σχετικά με τη βία κατά παιδιών», Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, Γενεύη, 2006, σσ. 195–199. Βλ.: <http://www.unviolencestudy.org/>.

²⁰ Βλ. επί παραδείγματι τους κανόνες των Ηνωμένων Εθνών για την προστασία των ανηλίκων που έχουν καταδικαστεί σε στέρηση της ελευθερίας, όπως εγκρίθηκαν από τη Γενική Συνέλευση με το ψήφισμα 45/113, της 14ης Δεκεμβρίου 1990, βλ. http://www2.ohchr.org:80/english/law/res45_113.htm. Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης Rec(2006)2 της επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη μέλη σχετικά με το ευρωπαϊκό καθεστώς φυλάκισης, 11 Ιανουαρίου 2006, βλ.: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=955747>.

ανηλίκων υπό κράτηση πρέπει να αποτελεί μέτρο έσχατης ανάγκης και η διάρκειά της να περιορίζεται στο ελάχιστο απαιτούμενο χρονικό διάστημα²¹.

Συχνά ανήλικοι συμμετέχουν ως **ευάλωτοι μάρτυρες ή θύματα σε ποινικές διαδικασίες**. Ενίοτε πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης στο πλαίσιο εγκληματικών δραστηριοτήτων, όπως η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών ουσιών. Είναι σκόπιμο να θεσπισθούν νομοθετικές και πρακτικές ρυθμίσεις ώστε να αποφεύγονται οι αναίτιες πολλαπλές ανακρίσεις και να περιορίζονται οι αρνητικές επιπτώσεις από την εμπειρία της ανάμιξης σε ποινικές διαδικασίες. Θα πρέπει να παρέχεται στα ανήλικα θύματα η δυνατότητα να συμμετέχουν ενεργά σε ποινικές διαδικασίες, έτσι ώστε να λαμβάνεται υπόψη η κατάθεσή τους. Η χρησιμοποίηση μέσων τα οποία παρέχουν οι τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών, ιδίως εικονοτηλεδιάσκεψης, μπορεί να επιτρέψει σε ανήλικα θύματα να συμμετάσχουν ενεργά στη διαδικασία χωρίς να έλθουν σε άμεση επαφή με τους κατηγορουμένους. Θα πρέπει να παρέχεται επαρκής στήριξη στα ανήλικα θύματα έτσι ώστε να αποκαθίσταται η τυχόν βλάβη που έχουν υποστεί και να τους καταβάλλεται σχετική αποζημίωση.

²¹

Άρθρο 37 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Δράσεις:

Η Επιτροπή, στο πλαίσιο των πολιτικών που εφαρμόζει στους τομείς της αστικής και της ποινικής δικαιοσύνης και βάσει της στρατηγικής της για την αποτελεσματική εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, θα συμβάλει στο να καταστούν τα συστήματα απονομής δικαιοσύνης της ΕΕ περισσότερο φιλικά προς τα παιδιά, μεταξύ άλλων, με τις εξής ενέργειες:

1. υιοθέτηση, το 2011, πρότασης οδηγίας σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων, με την οποία θα ενισχύεται ο βαθμός προστασίας των ευάλωτων θυμάτων, περιλαμβανομένων των παιδιών·
2. υποβολή, το 2012, πρότασης οδηγίας σχετικά με τις ειδικές εγγυήσεις που πρέπει να ισχύουν για τους ευάλωτους υπόπτους και κατηγορουμένους, περιλαμβανομένων των παιδιών·
3. αναθεώρηση, έως το 2013, της νομοθεσίας της ΕΕ για τη διευκόλυνση της αναγνώρισης και εκτέλεσης των αποφάσεων περί γονικής μέριμνας, με στόχο να διασφαλίζεται, προς το συμφέρον των παιδιών, η όσο το δυνατό ταχύτερη αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων, μεταξύ άλλων, εφόσον κριθεί αναγκαίο, με την καθιέρωση κοινών ελάχιστων προτύπων·
4. προώθηση της εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών του Συμβουλίου της Ευρώπης, της 17^{ης} Νοεμβρίου 2010, για μια φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη²² και συνεκτίμηση αυτών των κατευθυντήριων γραμμών στο πλαίσιο μελλοντικών νομικών πράξεων που εμπίπτουν στους τομείς της αστικής και της ποινικής δικαιοσύνης·
5. στήριξη και ενθάρρυνση της ανάπτυξης προγραμμάτων κατάρτισης για δικαστές και άλλους επαγγελματίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με τη βέλτιστη συμμετοχή των ανηλίκων στα συστήματα απονομής δικαιοσύνης.

2.2. Στόχευση της δράσης της ΕΕ στην προστασία παιδιών που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση

Ορισμένες κατηγορίες ανηλίκων είναι ιδιαίτερα ευάλωτες και αντιμετωπίζουν μεγαλύτερους κινδύνους για τη ζωή και την ευζωία τους εξαιτίας διαφόρων κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών παραγόντων. Παραδείγματος χάρη, τα παιδιά που μεγαλώνουν σε συνθήκες πενίας και κοινωνικού αποκλεισμού²³, οι οποίες συνοδεύονται σε πολλές περιπτώσεις από χρήση ναρκωτικών, είναι λιγότερο πιθανό να έχουν καλές επιδόσεις στο σχολείο και να χαίρουν καλής σωματικής και διανοητικής υγείας²⁴. Συγχρόνως, είναι περισσότερο πιθανό να έλθουν σε προστριβή με το σύστημα απονομής δικαιοσύνης. Οι ανάγκες των **παιδιών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας** και κοινωνικού αποκλεισμού θα εξετασθούν σε σύσταση

²² Κατευθυντήριες γραμμές του Συμβουλίου της Ευρώπης για μια φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη, οι οποίες εκδόθηκαν από την Επιτροπή Υπουργών στις 17 Νοεμβρίου 2010, βλ.: <https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=1705197&Site=CM>

²³ Βλ. την έκθεση της ΓΔ Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης της Επιτροπής σχετικά με τη φτώχεια και την ευζωία των παιδιών στην ΕΕ: Τρέχουσα κατάσταση και μελλοντικές ενέργειες, της 28^{ης} Φεβρουαρίου 2008, βλ.: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=751&langId=el&pubId=74&type=2&furtherPubs=yes>

²⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Αλληλεγγύη στον τομέα της υγείας: μείωση των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας στην ΕΕ», COM(2009)567 τελικό, βλ.: http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/socio_economics/documents/com2009_el.pdf.

της Επιτροπής σχετικά με την παιδική φτώχεια, στην οποία θα διατυπώνονται κοινές αρχές και θα προτείνονται αποτελεσματικοί μηχανισμοί παρακολούθησης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας στο πλαίσιο της «Πλατφόρμας κατά της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού».

Επίσης, τα **παιδιά με αναπηρία** διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο παραβίασης των δικαιωμάτων τους και χρήζουν ειδικής προστασίας²⁵.

Η ευζωία των παιδιών μπορεί να επιτευχθεί μόνο σε μια κοινωνία απαλλαγμένη από τη βία, την κατάχρηση και την εκμετάλλευση παιδιών. Τον Μάρτιο του 2010, η Επιτροπή ενέκρινε δύο προτάσεις για την έκδοση οδηγιών με στόχο την ενίσχυση του πλαισίου προστασίας μερικών από τις πιο ευάλωτες κατηγορίες παιδιών, και συγκεκριμένα εκείνων που έχουν πέσει **θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης και εμπορίας ανθρώπων**. Στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων, είναι σημαντικό να ληφθούν πλήρως υπόψη οι ειδικές ανάγκες των παιδιών κατά την περαιτέρω εκπόνηση της πολιτικής για τον συγκεκριμένο τομέα, ιδίως στο πλαίσιο της συνολικής στρατηγικής για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων, η οποία πρόκειται να θεσπισθεί το 2012.

Σε ό,τι αφορά την κράτηση για διοικητικούς λόγους **ανηλίκων που έχουν υποβάλει αίτηση ασύλου**, η Επιτροπή έχει καταβάλει προσπάθειες για να προωθήσει τις προτάσεις τις οποίες υπέβαλε το 2008 και το 2009 για την τροποποίηση της νομοθεσίας περί ασύλου της ΕΕ. Οι προτάσεις αυτές απαγορεύουν την κράτηση ανηλίκων, εκτός αν αυτή εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον τους και έχουν προηγουμένως εξετασθεί εξαντλητικά όλες οι εναλλακτικές δυνατότητες. Επίσης θεσπίζεται μια σειρά απαραίτητων δικλίδων ασφαλείας και διαδικαστικών εγγυήσεων σε σχέση με την άσκηση δικαστικής προσφυγής και τη νομική εκπροσώπηση. Τέλος, οι εν λόγω προτάσεις προβλέπουν σαφή απαγόρευση της κράτησης ασυνόδευτων ανηλίκων που ζητούν άσυλο.

Το σχέδιο δράσης της Επιτροπής του 2010 για τους ασυνόδευτους ανηλίκους²⁶ καθορίζει μια κοινή προσέγγιση σε επίπεδο ΕΕ για τα παιδιά που είναι **ασυνόδευτα ή έχουν χωριστεί από την οικογένειά τους** και προέρχονται από χώρες εκτός ΕΕ. Στο σχέδιο δράσης προσδιορίζονται συγκεκριμένα μέτρα υποδοχής και διαδικαστικές εγγυήσεις για τα παιδιά, που θα πρέπει να ισχύουν από τη στιγμή ανεύρεσης του παιδιού και μέχρι την εξεύρεση μόνιμης λύσης. Σε αυτό υπογραμμίζεται επίσης η σημασία της κατάλληλης εκπροσώπησης του ανηλίκου, προτείνονται ενέργειες για την αντιμετώπιση των αδυναμιών που διαπιστώνονται όσον αφορά τη φροντίδα η οποία παρέχεται σε ασυνόδευτους ανηλίκους αιτούντες άσυλο στην ΕΕ²⁷ και για την αποτροπή της εξαφάνισης ασυνόδευτων ανηλίκων που τελούν υπό τη φροντίδα κρατικών αρχών.

Οι έμπειροι και καταλλήλως **κατηρτισμένοι επαγγελματίες** είναι σε θέση να προλαμβάνουν τα σχετικά προβλήματα και να βοηθούν τα παιδιά να ξεπεράσουν τις τραυματικές τους εμπειρίες. Οι επαγγελματίες που έρχονται σε επαφή με παιδιά και φροντίζουν γι' αυτά θα πρέπει να λαμβάνουν επαρκή κατάρτιση σχετικά με τα δικαιώματα και τις ανάγκες των παιδιών διαφόρων ηλικιακών ομάδων, καθώς και για το είδος διαδικασίας που αρμόζει στην κάθε περίπτωση. Επίσης θα πρέπει να λαμβάνουν κατάρτιση στον τομέα της επικοινωνίας με

²⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία 2010-2020: Ανανέωση της δέσμευσης για μια Ευρώπη χωρίς εμπόδια», COM (2010) 636 τελικό, βλ.: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0636:FIN:EL:PDF>

²⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο «Πρόγραμμα δράσης για τους ασυνόδευτους ανηλίκους (2010 – 2014)», COM(2010)213 τελικό, βλ.: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0213:FIN:EL:PDF>.

²⁷ Έκθεση του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, «Ασυνόδευτοι ανήλικοι αιτούντες άσυλο στα κράτη μέλη της ΕΕ», Απρίλιος 2010.

παιδιά όλων των ηλικιών και σταδίων ωρίμανσης, καθώς και με παιδιά που βρίσκονται σε ιδιαίτερα ευάλωτη κατάσταση.

Το 2009, περισσότεροι από 6 εκατομμύρια νέοι εγκατέλειψαν την **εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση**, μετά την ολοκλήρωση της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην καλύτερη περίπτωση· το 17,4% εξ αυτών ολοκλήρωσαν μονάχα την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, ένας από τους πρωταρχικούς στόχους που έχει συμφωνήσει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» είναι η μείωση σε επίπεδο κατώτερο του 10% του ποσοστού των νέων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο. Η παροχή σε όλα τα παιδιά πρόσβασης σε **προσχολική εκπαίδευση** και φροντίδα αποτελεί το θεμέλιο για επιτυχή δια βίου μάθηση, κοινωνική ένταξη, προσωπική ολοκλήρωση και, μετέπειτα, απασχολησιμότητα. Η Επιτροπή έχει ήδη προσδιορίσει συγκεκριμένες δράσεις πολιτικής και συστάσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος της πρόωρης εγκατάλειψης της σχολικής εκπαίδευσης²⁸. Επίσης, η Επιτροπή θα προωθήσει πρωτοβουλίες σε συνεργασία με τα κράτη μέλη για την ενθάρρυνση της υψηλής στάθμης προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, την καταπολέμηση του διαχωρισμού κοινωνικών ομάδων στα συστήματα εκπαίδευσης και τη διάδοση ορθών πρακτικών.

Η κατάσταση των **παιδιών Ρομά** στην ΕΕ προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία, λόγω μιας πληθώρας παραγόντων που τα καθιστούν ιδιαίτερα ευάλωτα και εκτεθειμένα²⁹ σε προβλήματα που σχετίζονται με κακή υγεία, ανεπαρκή στέγαση, ελλιπή διατροφή, κοινωνικό αποκλεισμό, διακριτική μεταχείριση και βία³⁰. Ο κοινωνικός αποκλεισμός των παιδιών Ρομά συνδέεται συχνά με την έλλειψη πιστοποιητικού γέννησης, το χαμηλό ποσοστό συμμετοχής στην προσχολική και ανώτερη εκπαίδευση, τα υψηλά ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, την εμπορία ανθρώπων και την εργασιακή εκμετάλλευση. Ο κοινωνικός διαχωρισμός αποτελεί καίριας σημασίας φραγμό, ο οποίος εμποδίζει την πρόσβαση των παιδιών Ρομά σε υψηλής στάθμης εκπαίδευση.

Παιδιά ενδέχεται να εξαφανισθούν ανεξαρτήτως της ηλικίας, του φύλου ή της κοινωνικής τους θέσης. Λίγα είναι γνωστά για τους λόγους για τους οποίους ορισμένα παιδιά **το σκάνε** από το σπίτι ή από τα ιδρύματα στα οποία διαμένουν, αλλά αυτό που γνωρίζουμε είναι ότι οι κίνδυνοι που συνδέονται με μια τέτοια πράξη είναι τεράστιοι: κίνδυνοι για την ασφάλεια, τη διανοητική και σωματική υγεία, την ευζωία και την ίδια τη ζωή. Τα παιδιά που έχουν εξαφανισθεί ενδέχεται να υποστούν βία και καταχρήσεις· ενδέχεται να πέσουν θύματα παράνομης διακίνησης ή να εξωθηθούν στην επαιτεία και την πορνεία.

Η Επιτροπή έχει προσδιορίσει μια σειρά μηχανισμών που μπορούν να φανούν χρήσιμοι σε περιπτώσεις εξαφάνισης παιδιών. Εδώ και αρκετά χρόνια, ορισμένα κράτη μέλη³¹ θέτουν σε εφαρμογή συστήματα δημόσιου συναγερμού σε περιπτώσεις απαγωγής ή εξαφάνισης παιδιών υπό περιστάσεις οι οποίες ενδέχεται να θέσουν σε σοβαρό κίνδυνο την ασφάλεια και την

²⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Αντιμετώπιση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου: Μια βασική συμβολή στην ατζέντα "Ευρώπη 2020"», COM(2011)18 τελικό, βλ.: http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/earlycom_el.pdf

²⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών «Καταπολέμηση των διακρίσεων και ίσες ευκαιρίες: ανανεωμένη δέσμευση», COM (2008) 420 τελικό, βλ.: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0420:FIN:EL:PDF>.

³⁰ Εξάλειψη των φραγμών: Γυναίκες Ρομά και πρόσβαση στη δημόσια υγειονομική περίθαλψη. Έκθεση του πρώην Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για τον Ρατσισμό και την Ξενοφοβία της ΕΕ (νυν Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων), 2003.

³¹ Σήμερα, λειτουργεί σύστημα συναγερμού για περιπτώσεις παιδιών σε οκτώ κράτη μέλη: Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Γαλλία, Λουξεμβούργο, Βέλγιο, Ελλάδα, Γερμανία και Ηνωμένο Βασίλειο.

ευζωία των παιδιών αυτών. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να προάγει τη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ κρατών μελών σε περιπτώσεις απαγωγών παιδιών που συνιστούν ποινικό αδίκημα, μέσω **μηχανισμών συναγερμού για περιπτώσεις παιδιών**. Με στόχο την αναβάθμιση της συνεργασίας στον υπό εξέταση τομέα, τα κράτη μέλη κατέληξαν σε συμφωνία, τον Ιούνιο του 2009, σχετικά με την καλύτερη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν και των συναφών γραφείων SIRENE, τα οποία εδρεύουν σε κάθε κράτος μέλος, για την αναζήτηση των παιδιών που έχουν εξαφανισθεί. Η Επιτροπή θα συμβάλει στη διαδικασία αυτή με την επικαιροποίηση του εγχειριδίου SIRENE έως τον Μάιο του 2011, με απόφαση που θα εκδώσει η ίδια. Η εν λόγω απόφαση θα περιλαμβάνει τους κανόνες και τις διαδικασίες που πρέπει να εφαρμόζονται σε τέτοιες περιπτώσεις.

Η **ανοιχτή τηλεφωνική γραμμή για αγνοούμενα παιδιά 116 000** παρέχει βοήθεια, υποστήριξη και μια πιθανή οδό σωτηρίας για τα αγνοούμενα παιδιά και τους γονείς τους. Λόγω του μη ικανοποιητικού ρυθμού θέσης σε εφαρμογή της εν λόγω ανοιχτής τηλεφωνικής γραμμής σε επίπεδο ΕΕ, η Επιτροπή εξέδωσε, το 2010, ανακοίνωση³² με στόχο να παροτρύνει τα κράτη μέλη να θέσουν σε λειτουργία κατά προτεραιότητα την ανοιχτή τηλεφωνική γραμμή για αγνοούμενα παιδιά και να διασφαλίσει την προσφορά ενιαίας, υψηλής στάθμης εξυπηρέτησης σε ολόκληρη την Ένωση. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την υλοποίηση της ανοιχτής τηλεφωνικής γραμμής για αγνοούμενα παιδιά σε όλα τα κράτη μέλη. Σε περίπτωση που δεν συντελεσθεί περαιτέρω πρόοδος μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα, η Επιτροπή θα εξετάσει τη σκοπιμότητα υποβολής νομοθετικής πρότασης προκειμένου να εξασφαλισθεί η πλήρης θέση σε λειτουργία της ανοιχτής τηλεφωνικής γραμμής 116 000 σε όλα τα κράτη μέλη.

Τα παιδιά ενδέχεται επίσης να είναι ιδιαίτερα εύάλωτα σε σχέση με τη σύγχρονη τεχνολογία. Οι επιγραμμικές τεχνολογίες προσφέρουν μοναδικές ευκαιρίες στα παιδιά και τους νέους, παρέχοντάς τους πρόσβαση στη γνώση, καθώς και τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν τις ψηφιακές μεθόδους μάθησης και να συμμετάσχουν στις δημόσιες συζητήσεις. Τα παιδιά είναι ιδιαίτερα εύάλωτα όταν έρχονται αντιμέτωπα με επιβλαβές περιεχόμενο και συμπεριφορά, όπως ο **εκφοβισμός και η αθέμιτη προσέγγιση παιδιών στον κυβερνοχώρο**, τόσο στα οπτικοακουστικά μέσα όσο και στο Διαδίκτυο. Παιδιά σε ολόκληρη την Ευρώπη αναγνωρίζουν ότι ο σωματικός και συναισθηματικός **εκφοβισμός στο σχολείο** αποτελεί στοιχείο της καθημερινότητάς τους³³. Ο εκφοβισμός στον κυβερνοχώρο έχει χαρακτηριστεί ως μια σύγχρονη μορφή εκφοβισμού, η οποία απαιτεί την κατεπείγουσα λήψη μέτρων και τη σύμπραξη όλων των εμπλεκόμενων παραγόντων, π.χ. των ιστότοπων κοινωνικής δικτύωσης, των παρόχων διαδικτυακών υπηρεσιών και της αστυνομίας. Η Επιτροπή έχει ως στόχο την επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας των **παιδιών στον ψηφιακό χώρο**, περιλαμβανομένων των προσωπικών τους δεδομένων³⁴, με ταυτόχρονη πλήρη κατοχύρωση του δικαιώματος προσπέλασης του Διαδικτύου προς όφελος της κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης των παιδιών. Μέσω του προγράμματος «Ασφαλέστερο Διαδίκτυο»³⁵, η Επιτροπή

³² Ανακοίνωση της Επιτροπής «Αριθμός 116 000: Η ευρωπαϊκή ανοιχτή τηλεφωνική γραμμή για αγνοούμενα παιδιά», COM(2010) 674, βλ.: http://ec.europa.eu/justice/policies/children/docs/com_2010_674_en.pdf.

³³ Ποιοτική μελέτη του Ευρωβαρόμετρου σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, Οκτώβριος 2010, βλ.: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/quali/ql_right_child_sum_en.pdf

³⁴ Βλ. ανακοίνωση της Επιτροπής «Συνολική προσέγγιση όσον αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση», COM(2010)609 τελικό, σημείο 2.1.2., βλ.: http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/0006/com_2010_609_el.pdf

³⁵ Απόφαση αριθ. 1351/2008/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, για τη θέσπιση πολυετούς κοινοτικού προγράμματος σχετικά με την προστασία των παιδιών που χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο και άλλες τεχνολογίες της επικοινωνίας, ΕΕ L 348 της 24.12.2008, σσ. 118–127.

συντονίζει και στηρίζει τις προσπάθειες για την παροχή εφοδίων και την προστασία των παιδιών στο επιγραμμικό περιβάλλον. Διάφοροι κλάδοι της βιομηχανίας των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών έχουν αναπτύξει πρωτοβουλίες αυτορρύθμισης, ιδίως με στόχο την καλύτερη προστασία των **παιδιών που χρησιμοποιούν κινητά τηλέφωνα**³⁶ και **υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης**³⁷, καθώς και μέσω του πανευρωπαϊκού συστήματος διαβάθμισης **παιγνιδιών βίντεο και επιγραμμικών παιγνιδιών (PEGI)**³⁸. Η Επιτροπή θα επεκτείνει τώρα την έκκλησή της για την ανάληψη δράσης στους κατασκευαστές κινητών συσκευών και κονσολών παιγνιδιών, στους παρόχους διαδικτυακών υπηρεσιών, στους παρόχους κινητών εφαρμογών και περιεχομένου, καθώς και σε οργανώσεις καταναλωτών, ερευνητές και οργανώσεις παιδικής πρόνοιας.

Η Επιτροπή παρακολουθεί προσεκτικά τη μεταφορά της **οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων επικοινωνίας**³⁹ από τα κράτη μέλη στην εγχώρια νομοθεσία τους, η οποία έπρεπε να ολοκληρωθεί έως τις 19 Δεκεμβρίου 2009. Με την εν λόγω οδηγία, τα πρότυπα προστασίας των παιδιών τα οποία ισχύουν για τα προγράμματα της συμβατικής τηλεόρασης επεκτείνονται ώστε να καλύπτουν και τον ταχέως αναπτυσσόμενο τομέα των κατ' αίτηση υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων, ιδίως στο Διαδίκτυο.

Δράσεις:

Η Επιτροπή θα συμβάλει στη χειραφέτηση και την προστασία των ευάλωτων παιδιών, μεταξύ άλλων με τους ακόλουθους τρόπους:

6. θα στηρίξει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και τη βελτίωση της κατάρτισης για κηδεμόνες, κρατικές αρχές και άλλους εμπλεκόμενους που έρχονται σε στενή επαφή με ασυνόδευτους ανηλίκους (2011-2014)·
7. θα αποδώσει ιδιαίτερη προσοχή στα παιδιά στο «Πλαίσιο της ΕΕ για τις εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά», το οποίο προβλέπεται να εγκριθεί την άνοιξη του 2011, και ειδικότερα θα προωθήσει την αποδοτικότερη αξιοποίηση των διαρθρωτικών ταμείων με στόχο την ένταξη των Ρομά·
8. θα παροτρύνει σθεναρά και θα παράσχει στήριξη σε όλα τα κράτη μέλη με στόχο την ταχεία καθιέρωση και θέση σε πλήρη λειτουργία της ανοιχτής τηλεφωνικής γραμμής για αγνοούμενα παιδιά 116 000 και των μηχανισμών συναγερμού για περιπτώσεις παιδιών (2011-2012)·
9. θα συνδράμει τα κράτη μέλη και τους λοιπούς ενδιαφερομένους για την ενίσχυση της πρόληψης, της χειραφέτησης και της συμμετοχής των παιδιών, με στόχο τη βέλτιστη αξιοποίηση των επιγραμμικών τεχνολογιών και την καταπολέμηση των πρακτικών εκφοβισμού στον κυβερνοχώρο, της έκθεσης σε επιβλαβές περιεχόμενο και των λοιπών επιγραμμικών κινδύνων, μεταξύ άλλων μέσω του προγράμματος «Ασφαλέστερο Διαδίκτυο» και της συνεργασίας με τους σχετικούς οικονομικούς κλάδους για την ανάληψη πρωτοβουλιών αυτορρύθμισης (2009-2014).

³⁶ http://ec.europa.eu/information_society/activities/sip/docs/mobile_2005/europeanframework.pdf.

³⁷ http://ec.europa.eu/information_society/activities/social_networking/docs/sn_principles.pdf.

³⁸ <http://www.peginfo/>

³⁹ Οδηγία 2010/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαρτίου 2010, για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παροχή υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων (οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων), ΕΕ L 95 της 15.4.2010, σσ. 1–24.

2.3. Τα παιδιά στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης της ΕΕ

Η ΕΕ είναι αποφασισμένη να αποδώσει προτεραιότητα στην **προαγωγή και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού και στο πλαίσιο της εξωτερικής της δράσης**⁴⁰, π.χ. στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας επί αστικών υποθέσεων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της ΕΕ. Εν προκειμένω, έχει καίρια σημασία να εκφράζεται η ΕΕ με ισχυρή και ενιαία φωνή στις εξωτερικές υποθέσεις, οσάκις οι σχέσεις με τρίτες χώρες άπτονται των δικαιωμάτων του παιδιού, προκειμένου να διασφαλίζεται η ταχεία και αποτελεσματική ανάληψη δράσης στις περιπτώσεις που κρίνεται αναγκαία. Η εξωτερική πολιτική της ΕΕ σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού θα ασκηθεί με βάση τις αρχές που διατυπώνονται στην ανακοίνωση του 2008 ««Μια ξεχωριστή θέση για τα παιδιά στην εξωτερική δράση της ΕΕ» και στο συνοδευτικό αυτής σχέδιο δράσης.

Η ΕΕ επιδιώκει με σθένος την εξάλειψη κάθε μορφής βίας εις βάρος παιδιών. Περίπου 200 εκατομμύρια παιδιά παγκοσμίως πέφτουν θύματα ενδοοικογενειακής βίας σε ετήσια βάση, πάνω από 200 εκατομμύρια παιδιά παγκοσμίως πέφτουν θύματα σεξουαλικής βίας, πάνω από 50 000 πέφτουν θύματα ανθρωποκτονίας κάθε χρόνο, ενώ περί τα 2 εκατομμύρια παιδιά χρειάζονται νοσηλεία για τραυματισμό ο οποίος είναι αποτέλεσμα βίαιης συμπεριφοράς. Η ΕΕ θα συνεχίσει την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, οι οποίες σήμερα εστιάζονται στην καταπολέμηση όλων των μορφών **βίας κατά παιδιών**. Έως το τέλος του 2011, η ΕΕ θα αξιολογήσει την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών από το 2007 και μετά. Στο πλαίσιο του θεματικού προγράμματος «Επένδυση στους ανθρώπινους πόρους», προβλέπεται η χρηματοδότηση σχεδίων που αποσκοπούν στην καταπολέμηση της βίας κατά παιδιών την περίοδο 2011-2013.

Περισσότερα από 200 εκατομμύρια παιδιά παγκοσμίως εξακολουθούν να τελούν σε κατάσταση **παιδικής εργασίας**, ενώ φρίκη προκαλεί το γεγονός ότι τουλάχιστον 115 εκατομμύρια παιδιά υφίστανται τις χειρότερες μορφές παιδικής εργασίας. Η ΕΕ θα συνεχίσει τις προσπάθειές της για την πάταξη της παιδικής εργασίας, σύμφωνα με το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής και με τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2010 σχετικά με την παιδική εργασία. Έως το τέλος του 2011, η ΕΕ θα καταρτίσει έκθεση σχετικά με τις χειρότερες μορφές παιδικής εργασίας και εμπορίας, λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική διεθνή πείρα και τις απόψεις αρμόδιων διεθνών οργανισμών. Το 2011, η ΕΕ θα επιλέξει σχέδια που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση της παιδικής εργασίας σε τρίτες χώρες στο πλαίσιο του θεματικού προγράμματος «Επένδυση στους ανθρώπινους πόρους».

Τα παιδιά που μετέχουν σε ένοπλες συρράξεις⁴¹ είναι ιδιαίτερα ευάλωτα, ιδίως εάν έχουν χάσει τους γονείς ή τους κηδεμόνες τους ή έχουν απομακρυνθεί από αυτούς. Τα παιδιά είναι εκτεθειμένα στον κίνδυνο στρατολόγησης από ένοπλες ομάδες, σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης ή εμπορίας ανθρώπων. Τα παιδιά υποφέρουν σε δυσανάλογη έκταση από

⁴⁰ Η ανακοίνωση του 2006 σχετικά με μια στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού οδήγησε στην εκπόνηση ολοκληρωμένου πλαισίου πολιτικής ως μέρος της εξωτερικής δράσης της ΕΕ· το πλαίσιο αυτό περιλαμβάνει την ανακοίνωση «Μια ξεχωριστή θέση για τα παιδιά στην εξωτερική δράση της ΕΕ» και το συνοδευτικό αυτής υπηρεσιακό έγγραφο εργασίας «Τα παιδιά σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων» (2008), τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού (2007), τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα παιδιά σε ένοπλες συρράξεις (2003, επικαιροποιήθηκαν το 2008), τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τα παιδιά στον αναπτυξιακό και ανθρωπιστικό περίγυρο (2008) και τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την παιδική εργασία (2010).

⁴¹ Μόνο κατά την παρελθούσα δεκαετία, εκτιμάται ότι οι ένοπλες συρράξεις στοίχισαν τη ζωή σε πάνω από 2 εκατομμύρια παιδιά και έβλαψαν τη σωματική ακεραιότητα άλλων 6 εκατομμυρίων παιδιών, ενώ γύρω στα 20 εκατομμύρια παιδιά έχουν εκτοπισθεί ή καταστεί πρόσφυγες και ένα εκατομμύριο παιδιά έχει ορφανένει εξαιτίας συγκρούσεων.

υποσιτισμό και ασθένειες, καθώς δεν έχουν πρόσβαση σε βασικές κοινωνικές υπηρεσίες, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και εκπαίδευση. Εκτιμάται ότι, ανά πάσα στιγμή, 300.000 περίπου παιδιά είναι μέλη ενόπλων δυνάμεων και ομάδων, εκ των οποίων το 40% είναι κορίτσια. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να καταβάλλει προσπάθειες για την κατοχύρωση των δικαιωμάτων των παιδιών που είτε μετέχουν σε ένοπλες συρράξεις είτε υφίστανται τις συνέπειές τους, με βάση τα συγκεκριμένα μέτρα που εξαγγέλλονται στην εγκριθείσα το 2010 στρατηγική εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ σχετικά με τα παιδιά σε ένοπλες συρράξεις.

Ο **σεξουαλικός τουρισμός με θύματα παιδιά** πρέπει να ξεριζωθεί. Το φαινόμενο αυτό είναι μέρος της οργανωμένης βιομηχανίας του σεξ, η οποία περιλαμβάνει την πορνεία, την εμπορία ανθρώπων, την παραγωγή και διανομή παιδικής πορνογραφίας και την εκμετάλλευση παιδιών από ταξιδιώτες που διαπράττουν σεξουαλικά αδικήματα. Λόγω του ότι λίγοι ταξιδιώτες που διαπράττουν σεξουαλικά αδικήματα αντιμετωπίζουν νομικές συνέπειες ο καθένας στη χώρα της ΕΕ από την οποία προέρχεται, είναι σκόπιμο να αναληφθεί δράση με στόχο την αύξηση του αριθμού των υποθέσεων που διερευνώνται και των ποινικών διώξεων εντός της ΕΕ για αξιόποινες πράξεις που έχουν τελεσθεί εκτός της ΕΕ.

Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να αναπτύσσει **πολιτικό διάλογο** με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς, με στόχο την παγίωση ή τη βελτίωση του σεβασμού και της προαγωγής των δικαιωμάτων του παιδιού. Στο πλαίσιο της **πολιτικής της για τη διεύρυνση**, η ΕΕ θα εξακολουθήσει να προωθεί την αναμόρφωση των μεθόδων προστασίας των παιδιών και θα παρακολουθεί επισταμένως την πρόοδο που συντελείται σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού σε όλα τα στάδια της ενταξιακής διαδικασίας στις υποψήφιες χώρες και στις δυνητικά υποψήφιες χώρες, ιδίως όσον αφορά τα παιδιά που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες και περιθωριοποιημένες κοινωνικές ομάδες, π.χ. τα παιδιά Ρομά, που θεωρούνται ως ιδιαίτερα ευάλωτες.

Η **διμερής συνεργασία** με τρίτες χώρες θα συγκροτηθεί με άξονα διάφορα μέτρα, όπως η αναβάθμιση των αναπτυξιακών προγραμμάτων που επικεντρώνονται στα δικαιώματα του παιδιού, με στόχο, επί παραδείγματι, τη στήριξη της ενδυνάμωσης των εθνικών δομών και οργάνων, περιλαμβανομένης της συγκρότησης ανεξάρτητων οργάνων επιφορτισμένων με τα δικαιώματα του παιδιού, την προώθηση νομοθετικών μεταρρυθμίσεων σε συμφωνία με τα οικεία διεθνή πρότυπα και την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού μέσω **εμπορικών μηχανισμών και στο πλαίσιο διεθνών διαπραγματεύσεων**.

Στον τομέα της **πολυμερούς συνεργασίας**, η ΕΕ θα εξακολουθήσει να στηρίζει διεθνείς πρωτοβουλίες, π.χ. με την κατάθεση ψηφισμάτων στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ και στο Συμβούλιο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του ίδιου οργανισμού. Επίσης, θα εντείνει τον συντονισμό με τους διεθνείς ενδιαφερόμενους φορείς.

Στον τομέα της **ανθρωπιστικής βοήθειας**, η ΕΕ θα συνεχίσει και θα αυξήσει τη στήριξη που παρέχει σε σχέδια και δραστηριότητες που στοχεύουν απευθείας στην κάλυψη των ειδικών αναγκών των παιδιών σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, με βάση τις αρχές που διατυπώνονται στο υπηρεσιακό έγγραφο εργασίας «Τα παιδιά σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων»⁴².

Δράση:

⁴² Ανακοίνωση της Επιτροπής «Μια ξεχωριστή θέση για τα παιδιά στην εξωτερική δράση της ΕΕ», COM (2008) 55 τελικό, βλ.: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0055:FIN:EL:PDF>

10. Η ΕΕ θα συνεχίσει την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ του 2007 σχετικά με την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού⁴³, οι οποίες εστιάζονται στην καταπολέμηση όλων των μορφών βίας εις βάρος παιδιών. Η ΕΕ θα προβεί επίσης σε αξιολόγηση της εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών. Η ΕΕ θα εφαρμόσει τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ σχετικά με τα παιδιά σε ένοπλες συρράξεις⁴⁴ με βάση την αναθεωρημένη στρατηγική εφαρμογής του 2010.

3. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Τα αποτελέσματα δύο ερευνών του Ευρωβαρόμετρου που πραγματοποιήθηκαν το 2008 και το 2009 φανέρωσαν ότι το 76% των παιδιών⁴⁵ που ερωτήθηκαν δεν γνώριζε ότι είχε δικαιώματα, ενώ το 79% δεν ήξερε με ποιον έπρεπε να έλθει σε επαφή σε περίπτωση ανάγκης. Σε σχέση με το ερώτημα τι είδους δράση θα πρέπει να αναλάβει η ΕΕ για την προαγωγή και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, το 88% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι η ΕΕ θα πρέπει να παρέχει περισσότερη και εύκολα προσβάσιμη πληροφόρηση στα παιδιά σχετικά με τα δικαιώματά τους.

Η πλήρης αναγνώριση των δικαιωμάτων του παιδιού σημαίνει ότι **πρέπει να δίδεται στα παιδιά η ευκαιρία να εκφράζουν τις απόψεις τους** και να συμμετέχουν στη λήψη των αποφάσεων που τα αφορούν. Σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 1 του Χάρτη, η ΕΕ οφείλει να λαμβάνει υπόψη τις απόψεις των παιδιών για ζητήματα που τα αφορούν σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά τους.

Οι ενέργειες στις οποίες έχει προβεί έως τώρα η Επιτροπή **για να έλθει σε επικοινωνία με τα παιδιά και να ακούσει τι έχουν να πουν**⁴⁶ αποτελούν ένα σημείο εκκίνησης για τη θεσμοθέτηση δυνατοτήτων για την αύξηση της συμμετοχής των παιδιών στην εκπόνηση και την εφαρμογή δράσεων και πολιτικών που τα επηρεάζουν, π.χ. σε σχέση με τις πολιτικές στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας και του περιβάλλοντος. Προς τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα αξιοποιήσει την εμπειρογνωσία του «Ευρωπαϊκού φόρουμ για τα δικαιώματα του παιδιού» και θα εξακολουθήσει να συνεργάζεται με το όργανο αυτό, καθώς και με τους συνηγόρους του πολίτη που ασχολούνται με θέματα παιδιών και με άλλους ενδιαφερόμενους εταίρους του υπό εξέταση τομέα.

Για να διασφαλισθεί η **καλύτερη και πιο αποτελεσματική ενημέρωση των παιδιών** σχετικά με τα δικαιώματά τους και σχετικά με τις συναφείς πολιτικές της ΕΕ, απαιτείται ενοποίηση και εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων μηχανισμών ενημέρωσης. Επί του παρόντος, η πρόσβαση σε πληροφορίες που απευθύνονται σε παιδιά στη δικτυακή πύλη **EUROPA** της ΕΕ είναι δυνατή μέσω των επικεφαλίδων **«Σύνδεσμοι άμεσης πρόσβασης για παιδιά»**⁴⁷ και **«Η γωνιά των εκπαιδευτικών»**⁴⁸. Οι εν λόγω σύνδεσμοι παρέχουν πρόσβαση σε υλικό το οποίο διατίθεται από όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και αφορά τα παιδιά. Μεγάλο μέρος του υλικού που είναι προσβάσιμο μέσω των ανωτέρω ιστοσελίδων φιλοξενείται επίσης στις ιστοσελίδες είτε επιμέρους Γενικών Διευθύνσεων της Επιτροπής είτε άλλων θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Εντούτοις, δεν είναι διαθέσιμες για την ώρα

⁴³ Βλ.: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/16031.07.pdf>

⁴⁴ Βλ.: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/10019.el08.pdf>

⁴⁵ Βλ.: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_235_en.pdf και http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_273_en.pdf.

⁴⁶ Ποιοτική μελέτη του Ευρωβαρόμετρου σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, Οκτώβριος 2010, βλ.: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/quali/ql_right_child_sum_en.pdf

⁴⁷ http://europa.eu/quick-links/eu-kids/index_el.htm

⁴⁸ http://europa.eu/teachers-corner/index_el.htm

ολοκληρωμένες, ενοποιημένες και εύκολα προσβάσιμες πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού και τις πολιτικές της ΕΕ που αφορούν τα παιδιά.

Δράση:

11. Η Επιτροπή θα δημιουργήσει, εντός του 2011, ένα ενιαίο σημείο εισόδου στη δικτυακή πύλη EUROPA με πληροφορίες για τα παιδιά σχετικά με την ΕΕ και τα δικαιώματά τους. Αυτό το ενιαίο σημείο εισόδου θα παρέχει εύκολη πρόσβαση σε πληροφορίες κατανοητές σε παιδιά διαφόρων ηλικιακών κατηγοριών, και θα μπορεί να χρησιμοποιείται από γονείς και εκπαιδευτικούς για την ανεύρεση πληροφοριών και διδακτικού υλικού. Η Επιτροπή θα καλέσει τα υπόλοιπα θεσμικά όργανα της ΕΕ να συμμετάσχουν στην πρωτοβουλία αυτή.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Με το παρόν θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, η Επιτροπή καλεί τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη να επαναβεβαιώσουν τη δέσμευσή τους για την αναβάθμιση των προσπαθειών με στόχο την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού. Η δράση της ΕΕ θα πρέπει να είναι υποδειγματική όσον αφορά τη διασφάλιση της τήρησης των διατάξεων των Συνθηκών, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της σύμβασης UNCRC αναφορικά με τα δικαιώματα του παιδιού. Η Επιτροπή θα εξετάζει ανά τακτά χρονικά διαστήματα την πρόοδο που συντελείται για την υλοποίηση του θεματολογίου της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσης την οποία καταρτίζει σχετικά με την εφαρμογή του Χάρτη.

Όπως υπογραμμίζεται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020», οι μακροπρόθεσμες συνέπειες της ανεπάρκειας των επενδύσεων σε πολιτικές που άπτονται των παιδιών ενδέχεται να είναι βαρυσήμαντες για τις κοινωνίες μας. Πολλές από τις πολιτικές αυτές απαιτούν αποφασιστική δράση από μέρους των κρατών μελών, η δε Επιτροπή είναι έτοιμη να παράσχει υποστήριξη και συνεργασία για τον σκοπό αυτό. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να επιτελεί τον ρόλο που της αναλογεί στο πλαίσιο των κοινών προσπαθειών για την πραγμάτωση της ευζωίας και ασφάλειας όλων των παιδιών. Απαιτείται ανανεωμένη δέσμευση όλων των σχετικών παραγόντων προκειμένου να γίνει πραγματικότητα το όραμα ενός κόσμου στον οποίον τα παιδιά θα μπορούν να είναι παιδιά και θα έχουν τη δυνατότητα να διαβιούν με ασφάλεια, να παίζουν, να μαθαίνουν, να αναπτύσσουν το πλήρες φάσμα των δυνατοτήτων τους και να αξιοποιούν στο έπακρο όλες τις ευκαιρίες που υπάρχουν.